

Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri kuratooriumi istungi protokoll

18.01.2023

Kuratooriumi istung toimus 18. jaanuaril 2023 Zoomis. Istung algas kell 10.30 ja lõppes kell 12.30. Koosolekul osalesid kuratooriumi liikmed Mait Palts, Reelika Leetmaa (liitus kell 11.00), Ulla Preeden, Marcus Ehasoo, Haana Zuba-Reinsalu, Mait Klaassen (liitus kell 11.00), Valdo Kalm (lahkus kell 12) ja Renno Veinthal (lahkus kell 12). Puudus kuratooriumi liige Liina Põld. Koosolekul osalesid ka HAKA juhataja Heli Mattisen, kuratooriumi sekretär Marit Napp ning HAKA hindamiskoordinaator Karin Laansoo. Koosolekut juhatas kuratooriumi esimees Ulla Preeden ja protokollis kuratooriumi sekretär Marit Napp.

Päevakord

1. HAKA arengukava kinnitamine
2. HAKA aastaaruande kinnitamine
3. ENQA esialgse hindamisaruande lühitutvustus
4. Kuratooriumi töökorra arutelu
5. Kuratooriumi koosseisu suurendamise arutelu üldhariduse valdkonna suunal

1. HAKA arengukava kinnitamine

Kuratooriumi istung algas HAKA arengukava aruteluga. **Heli Mattisen** tutvustas muudatusi, mis viidi sisse pärast möödunud kuratooriumi istungil saadud tagasisidet. Mattisen selgitas, et HAKA meeskond tegeles eelkõige fookusvaldkondadega, vaadates üle tegevused kõikide valdkondade lõikes. Arengukavasse ei lisatud tulemusnäitajate võrdlustabelit algtasemete ja sihttasemetega. Põhjuseid selleks on kaks: esiteks on mitmed näitajad seotud õppeasutuste, ekspertide jt tagasisidega HAKA-le, mis on juba väga kõrge. Seetõttu oleks keeruline alg- ja sihttasemete erisusi välja tuua. Teiseks soovib HAKA selle aasta jooksul tagasiside küsimustikud üle vaadata, nad ajakohastada ja valdkondade vahel ühtlustada. Seda loodetakse teha 2023. aasta jooksul. Mattisen lisas, et HAKA otsustas ka üldiste eesmärkide alla tuua võtmenäitajad, mis võtavad kokku erinevate valdkondade tulemusnäitajad.

Valdo Kalm kommenteeris, et arengukavas oleks võinud panna rohkem rõhku innovatsioonile. Tema sõnul peaks üks osa kvaliteedist olema innovatsioon – see oleks kooskõlas ka Eesti kui uuendusmeelse e-riigi kuvandiga. **Heli Mattisen** sõnas, et tegemist on väga hea tähelepanekuga. Ta selgitas, et tema hinnangul on arengukava tegevused innovatsioonile suunatud: nii täienduskoolituse kui ka üldhariduse, aga ka kõrg- ja kutsehariduse valdkonnas on HAKA võtnud endale võimestaja rolli, toetades õppeasutuste innovatsioonivõimekust. Ta sõnas, et kõik ettepanekud innovatsiooni

selgemaks väljatoomiseks arengukavas on teretunud. **Valdo Kalm** täpsustas, et arengukavas on innovaatilisus olemas, aga seda tuleks veelgi selgemalt välja tuua. **Heli Mattisen** vastas, et HAKA võib arengukava uue pilguga üle vaadata. Samal ajal kinnitas ta, et innovatsioon on HAKA jaoks olulisel kohal.

Renno Veinthal uuris, mida tähendavad arengukava kontekstis lähiaastatel jõustuvad täiskasvanute koolituse seaduse (TäKS) muudatused – kas uuenenud seaduse valguses tuleb üle vaadata ka HAKA arengukava? **Heli Mattisen** sõnas, et HAKA on püüdnud arengukavas seada täienduskoolituse eesmärged nii, et need annaksid võimaluse tegutseda edasi ka muutunud seaduse kontekstis. Ta kinnitas, et HAKA on kursis sellega, millised muudatused on TäKS-i planeeritud. Muuhulgas piloteerib HAKA juba võimalikku kvaliteedihindamise mudelit, mis peaks TäKS-i jõustudes edasi toimima. Mattisen sõnas, et tema hinnangul suuri muudatusi pärast TäKS-i jõustumist arengukavasse tarvis ei ole – küll aga mõjutab uus TäKS iga-aastaseid tegevuskavasid. Ta lisas siiski, et 2023. aastal lõppevad tõukefondide vahendid, millest hetkel täienduskoolituse hindamisi (sh HAKA töötajate tasusid) rahastatakse – see on üks riske, millega HAKA uuel aastal silmitsi seisab. Mattisen avaldas siiski lootust, et kuna riiklikul tasandil on seatud fookus täienduskoolituse valdkonnale (mida kinnitavad mh TäKS-i muudatused), siis leitakse ka lahendus rahastuse osas alates 2024. aastast.

Renno Veinthal esitas küsimuse ka HAKA rahvusvahelise tegevuse osas – kas arengukavasse kirja pandud tegevused on piisavad? **Heli Mattisen** sõnas, et HAKA peab arvestama selle inimressursiga, mis agentuuri käsutuses on, ning selle rahastusega, mis Haridus- ja Teadusministeeriumist (HTM) tuleb. Kui ministeerium peab rahvusvahelist tegevust oluliseks, siis võiks selleks ka eraldi vahendeid kavandada. Olemasolevate vahenditega HAKA siiski seda riski võtta ei saa (st planeerida mitmeid rahvusvahelisi arendusprojekte). Mattisen lisas, et rahvusvahelistumise tase on valdkonniti väga erinev. Näiteks kõrghariduses on HAKA tase väga kõrge, võttes mh arvesse agentuuri ja Eesti suurust – HAKA on nähtav ja tal on väga head koostöösidemed mitmel pool maailmas. Kutsehariduses on HAKA olnud pikka aega EQAVET-i tunnustatud liige, kus toimub mh agentuuride-vaheline õppimine ning viiakse läbi kutseõppeasutuste rahvusvahelist vastastikhindamist (peer-review), milles osalevad HAKA ärgitusel ka mõned Eesti kutseõppeasutused. Täienduskoolituse ja üldhariduse valdkonnad on uued, ja nendes toimub alles rahvusvahelise võrgustiku käivitamine. Mattisen esitas küsimuse Renno Veinthalile – kas HTM on huvitatud sellest, et HAKA oleks rahvusvaheliselt aktiivsem? **Renno Veinthal** vastas, et hetkel arengukavasse kirja pandu on mõistlik. Ta sõnas, et ei pea oluliseks ambitsiooni olla kvaliteedihindamise eestvedajad maailmas. Veinthal lisas, et teema vajab pikemat arutelu.

Marcus Ehasoo sõnas, et arengukavaga on tehtud head tööd – dokument näitab selgelt, et tegemist on HAKA kui organisatsiooni, mitte Eesti hariduse kvaliteedi, arengukavaga. Tema sõnul on arengukava terviklik. Ta lisas, et endiselt tuleb pöörata tähelepanu üldhariduse valdkonnale – selle kõrval ei tohi n-õ kannatada teised valdkonnad.

Ulla Preeden nõustus Marcus Ehasooga – HAKA tegevuste fookus ei tohi olla ainult uutele valdkondadele suunatud. Tema sõnul tuleb pöörata tähelepanu ka innovatsioonile nii

kõrg- kui ka kutsehariduses. Preeden väljendas rahulolu ja tunnustas HAKA-t, et arengukava koostamise protsessi on kaasatud erinevaid osapooli.

Valdo Kalm pöördus küsimusega HTM-i poole: kvaliteedi saab ellu viia ainult siis, kui kõikidel õppetasemetel on head õpetajad. Ta uuris, kas koolivõrk (kõikidel tasemetel) arvestab HAKA arengukavaga, sh kas HAKA arengukava eesmärgid on HTM-ile sisendiks õpetajate kvaliteedi ja motivatsiooni tõstmiseks. **Renno Veinthal** vastas jaatavalt – HAKA arengukava tegevused on laiemalt integreeritud HTM-i haldusala tegevustesse, st HAKA ei tegutse isoleeritud keskkonnas. Veinthal leidis, et üldhariduse lisandumine HAKA tegevustesse kinnitab, et HTM näeb haridusvaldkonda kui tervikut, ning HAKA tegevus ja sellele saadud tagasiside on sisendiks nii koolivõrku kui ka õpetajakoolitust puudutavatele otsustele. **Heli Mattisen** lisas, et tema hinnangul on HAKA väga hea platvorm erinevate osapoolte kokku toomiseks, mh kvaliteedikokkulepete tegemiseks.

Heli Mattisen adresseeris ka Marcus Ehasoo ja Ulla Preedeni tõstatatud küsimust seoses HAKA fookusega ühele või teisele valdkonnale. Tema sõnul on teravalt esile kerkinud ressursside küsimus. HAKA on püüdnud leida lahendusi, rakendades näiteks 2023. aastast valdkondlike tööpesade põhimõtet. Kui varasemalt olid agentuuris üksnes hindamisjuhid ja HAKA juhataja, siis nüüdsest on igal valdkonnal oma juht, kes vastutab valdkondlike arendustegevuste eest. Nii kutsehariduse kui ka üldhariduse valdkonnas on juht juba olemas, kõrghariduse valdkonda alles otsitakse. Täienduskoolituse valdkonnajuht võetakse tööle pärast TäKS-i muudatuste jõustumist. Tööpesad koondavad endasse n-ö valdkonna tuumiku (3-4 inimest). Nn silotornide vältimiseks on iga inimene vähemalt veel ühe valdkonna tegevustega seotud (vt maatriksjuhtimine). Mattisen jagas kuratooriumiga ka muret, mis seostub HAKA kuuluvusega Haridus- ja Noorteameti (Harno) struktuuri. Vaatamata tõsiasjale, et HAKA juhtaja vastutab agentuuri tegevuste elluviimise eest, ei ole tal võimalik otsustada, millised ametikohad ja millise töötasuga on tarvis HAKA-s ellu kutsuda, et HAKA ülesandeid täita. Mattiseni sõnul tekitab endiselt segadust, mida tähendab Harno põhimääruse punkt, mis ütleb, et HAKA on ameti koosseisus iseseisvaid ülesandeid täitev struktuuriüksus – piirid selle vahel, kus lõpeb iseseisvate ülesannete täitmine, ja kus algab see, et HAKA peab kõike kooskõlastama Harno erinevate struktuuridega, on hägune. Mattisen rääkis, et tegemist on pidevaid läbirääkimisi nõudva teemaga, mis võtab rohkelt ajaressurssi ja mõjutab HAKA tegevuste tulemuslikkust. Mattisen tõi ka välja, et kui varasematel aastatel paistis HAKA silma olematu tööjõuvoolavusega, siis nüüd on viimase viie kuu jooksul lahkunud kolm kõrgelt kvalifitseeritud töötajat – põhjuseks konkurentsivõimetu töötasu HAKA-s. **Ulla Preeden** sõnas, et tegemist on väga tõsiste muredega. Tema sõnul peab kuratoorium HAKA rolliküsimuse juurde järgnevatel istungitel tagasi pöörduma.

Kuratoorium

OTSUSTAS:

Kinnitada HAKA arengukava.

Otsus võeti vastu 8 poolthäälega. Vastu 0.

2. HAKA aastaaruande kinnitamine

Kuratoorium arutles HAKA aastaaruande üle. **Heli Mattisen** andis ülevaate 2022. aasta tegevustest: olulisemate hulka kuulusid HAKA arengukava koostamine; HAKA eneseanalüüs agentuuri rahvusvaheliseks hindamiseks; HAKA käivitas suuremahulise täienduskoolitusasutuste hindamise koostöös Eesti Töötukassaga; HAKA alustas üldhariduse kvaliteedimudeli väljatöötamist. Mattisen rõõmustas, et üldhariduse valdkonna sidusrühmad on avaldanud suurt toetust HAKA tegevustele.

Haana Zuba-Reinsalu kommenteeris, et aastaaruanne on väga põhjalik ja annab hea ülevaate HAKA tegevustest ja edusammudest. Ta uuris, milliseid sõnumeid annab HAKA avalikkusele seoses erinevate kvaliteedile suunatud tegevustega (sh hindamised). **Heli Mattisen** sõnas, et HAKA jaoks on oluline, et kvaliteedisõnumid jõuaksid avalikkuse ette – selleks on HAKA-l mh oma kommunikatsioonistrateegia. Ta sõnas, et HAKA-l ei ole lihtne kvaliteedi teemadega avalikkuse ette jõuda. Üks põhjuseid on Mattiseni hinnangul, et HAKA-l ei ole väga palju negatiivseid sõnumeid edastada. HAKA koostab pressiteateid, aga need ei leia suurt kõlapinda, sest nende sõnumid on valdavalt positiivsed. Mattisen julgustas kuratooriumit jagama mõtteid seoses kommunikatsioonitegevustele hoo andmisega.

Renno Veinthal sõnas, et üks lähenemisviis võiks olla, et kuratoorium sõnastab oma ootuse kommunikatsiooni osas, ja HAKA ülesanne on seejärel sellele ootusele vastata. **Heli Mattisen** kommenteeris, et HAKA on varasemalt proovinud lähenemist, kus valdavalt positiivsed sõnumid pealkirjastada n-ö negatiivselt. Kuigi HAKA pressiteateid saatis sel viisil edu, ei olnud sellega rahul Eesti kõrgkoolid. Mattisen lisas, et kui kuratooriumil on ettepanekuid, milliseid tulemusnäitajaid kehtestada avalikkuse teavitamise osas, on HAKA neid valmis kaaluma.

Valdo Kalm tõi näite kampaaniast, kus kutsuti inimesi õppima IT-d. Tegemist oli eduka kampaaniaga. Ta tegi ettepaneku algatada koostöös HTM-iga kampaania, milles kutsuda inimesi õpetajaks õppima – HAKA oleks kvaliteetse hariduse eestvedaja läbi kvalifitseeritud õpetajate. **Renno Veinthal** kommenteeris, et õpetajate ettevalmistus on täna väga hästi pildis – mh ministeeriumil on mitmeid algatusi, mis kutsuvad inimesi õpetajaks õppima. Ta sõnas, et koostöö tegemine on hea mõte, aga selleks oleks tarvis eraldi arutelu. **Heli Mattisen** leidis, et HAKA võiks selles suunas mõelda – läbi positiivsete näidete jagada kvaliteedisõnumeid. Ta leidis, et kuratoorium võiks selle teema juurde järgmisel istungil tagasi pöörduda.

Mait Klaassen lisas, et pressiteadetes peaks sees olema n-ö hirmutamise komponent, st tuua välja tegemata jätmise võimalikud tagajärjed.

Kuratoorium

OTSUSTAS:

Kinnitada HAKA aastaaruanne.

Otsus võeti vastu 8 poolthäälega. Vastu 0.

3. ENQA esialgse hindamisaruande lühitutvustus

Heli Mattisen andis ülevaate 2022. aasta sügisel toimunud HAKA välishindamise esialgsest tagasisidest Euroopa kvaliteediagentuuride assotsiatsiooni ENQA (*European Association for Quality Assurance in Higher Education*) hindamiskomisjoni poolt. Mattisen rääkis, et HAKA läbis hindamise väga edukalt – hindamiskomisjon leidis, et HAKA tegevus vastab täielikult kõikide kriteeriumitele. Rahvusvaheline hindamiskomisjon andis HAKA-le ka mõningaid soovitusi, näiteks vältida kõrgkoolide institutsionaalsel akrediteerimisel standardite omavahelist kattuvust. Mattisen kommenteeris, et aruanne ei sisalda kahjuks väga palju arenguettepanekuid. HAKA jaoks oli kõige suurem väärtus eneseanalüüsi protsessil. Mattisen lisas veel, et hindamiskomisjon leidis küll tõendeid HAKA sõltumatusel, aga hiljutiste sündmuste valguses (sh HAKA sõltumatus eelarve kasutamisel) tuleb see teema uuesti üle päevakorda tuua.

Ulla Preeden kommenteeris, et tegemist on väga tõsise probleemiga – tema hinnangul peab organisatsioonil olema vabadus teha eelarvelisi otsuseid etteantud vahendite raames. **Marcus Ehasoo** lisas, et kuratoorium võiks järgmisel istungil HAKA sõltumatusel rääkida ning palus ette valmistada ülevaade murekohtadest, millega agentuur silmitsi seisab.

Ulla Preeden julgustas kõiki kuratooriumi liikmeid võimalusel HAKA hindamisaruandega tutvuma.

4. Kuratooriumi töökorra arutelu

Kuratoorium arutas, kas üks kuratooriumi liige saab volitada teist enda nimel hääletama. Teema kerkis üles 9. novembril 2022 toimunud kuratooriumi istungil.

Mait Palts jagas oma varasemaid kogemusi seoses tõstatatud teemaga. Ta leidis, et kuratoorium võiks jõuda kokkuleppele, kas ja millistel tingimustel võiks volitamine võimalik olla. Palts rääkis, et kuna kõik kuratooriumi liikmed esindavad kuratooriumis iseend (st mitte organisatsiooni, kuhu nad kuuluvad), siis peaks olema välistatud kellegi volitamine oma organisatsioonist. Volitamine peaks olema võimalik ainult kuratooriumi-siseselt. Palts pooldab volitamise võimalust.

Heli Mattisen sõnas, et agentuuri teistes kogudes (st hindamiskoogudes) volitamise võimalust ei ole. HAKA seisukoht on, et otsused tekivad arutelu käigus, ja kui inimene ei osale arutelus, siis ei ole tal ka alust oma häälega otsuse vastuvõtmises osaleda.

Mait Klaassen leidis, et teatud juhtudel võib volitamise võimalus kasulik olla. Samas nõustus ta ka Heli Mattiseni argumendiga, mis puudutab otsuste kujunemist arutelude käigus. Ta nõustus siiski, et volitamise võimalus võiks mingil kujul olemas olla.

Haana Zuba-Reinsalu leidis samuti, et teatud juhtudel võib volitus olla asjakohane. Ta hindab samuti aruteludest saadavat lisaväärtust. Tema kogemus on, vahel võib volitamine olla hädavajalik, et saada kvoorum täis.

Marcus Ehasoo sõnas, et eelistaks volitamisele hoopis asendusliikme määramise võimalust. Ta lisas, et jääb ootama häid lahendustepanekuid, mis puudutavad volitamise küsimust, aga ise ilmselt seda võimalust ei kasutaks – kuratooriumi arutelu on sageli olnud võtmetähtsusega otsuste ja seisukohtade kujunemisel. Ta tunnistas, et ta ei võta hetkel seisukohta volitamise küsimuses, ja pole selleks võimaluseks näinud siamaani ka vajadust.

Reelika Leetmaa jäi volitamise võimaluse osas kahtlevale seisukohale. Tema kogemus on näidanud, et see looks olukorra, kus põhiliikmete osalus väheneb (st kasutatakse palju volitamise või asendusliikme võimalust). Ta sõnas, et kuratooriumi istungid ei toimu liiga sageli, mistõttu peaksid inimesed, kes soovivad sõna sekka öelda, suutma istungitel osaleda.

Ulla Preeden leidis, et organisatsioon ei peaks määrama kuratooriumisse esindajat, kelle ajagraafik ei võimalda panustada. Kuratooriumi roll on tema sõnul väga oluline; kuratooriumi üks suurimaid väärtusi on just eri osapoolte esindatus otsuste langetamisel. Preeden pooldab asendusliikmete süsteemi, mis aitaks tagada seda, et ühegi liikme hääl ei hakkaks läbi volitamise liigselt domineerima. Preeden ei toeta volitamise võimalust. Ta lisas, et kuratoorium peaks seisukoha kujundama siis, kui arutelu on saanud osaleda kõik kuratooriumi liikmed.

Mait Palts nõustus, et arutelu peaks jätkuma kõikide kuratooriumi liikmete osalusel. Ta lisas, et tema jällegi asendusliikmete võimalust ei poolda.

Kuratoorium otsustas teema tulevastel istungitel uuesti arutlusele võtta.

5. Kuratooriumi koosseisu suurendamise arutelu üldhariduse valdkonna suunal

Vastavalt Haridus- ja Noorteameti [põhimääruse](#) § 24 p 2 saab HAKA kuratooriumis olla kuni 11 liiget. Täna on kuratooriumi koosseisust (9 liiget) puudu üldhariduse valdkonna esindajad. **Heli Mattisen** sõnas, et HAKA nägemuses võiks kuratooriumis olla esindatud Eesti Koolijuhtide Ühendus ja Eesti Õpilasesinduste Liit. **Ulla Preeden** toetas ettepanekut kaasata kuratooriumisse nende kahe organisatsiooni esindajad. **Marcus Ehasoo** rõhutas õpilasesinduste liidu tähtsust – lisaks üldhariduskoolide õppijatele esindab liit ka kutseõppureid.

Kuratoorium teeb Haridus- ja Teadusministeeriumile ettepaneku pöörduda Eesti Koolijuhtide Ühenduse ja Eesti Õpilasesinduste Liidu poole eesmärgiga nimetada HAKA kuratooriumisse nende organisatsioonide esindajad.

6. Järgmine istung

Järgmine istung toimub 15.03.2023 kell 10–12.

Ulla Preeden

kuratooriumi esimees

/allkirjastatud digitaalselt/

Marit Napp

kuratooriumi sekretär

/allkirjastatud digitaalselt/